

» Հաղորդակցութեան միջոցները հաստատուելուն և շատ-
» նաւուն, դոյապած հարստութիւնները խեղալի և հմուտ
» կերպով դործածուելուն մէջ կ'ընդունայ, և այս ամենը հա-
» ւասարակէս արդարութիւն ընելու և ամեն մէկու շահէրը
» և իրաւունքները պաշտպանելու մտահոգութեան արդիւն-
» քին հետ սերտիւ կապուած են: Մեր անցեալը ճանշող և
» ներկայ միջնակուս տեղեակ խեղալի և ողջամիտ անձինք
» մեծ յատկապիւնութեան մը ձեռք բերուած ըլլալը չէն
» կրնար ուրանալ: Այսու ամենայնիւ այս յատկապիւն-
» թիւնը պէտք է դրդէ մեզ որպէս զի մեր ջանքերը կրկնա-
» պատկերը մի և նոյն ճանքուն մէջ: Առանց ակնարկու-
» թիւնիս հետքի վարձանելու, մեր տեսութիւնը հաստատունը
» շարունակ այն ճանքուն վրայ՝ որով մէջ պէտք է քաղենք
» քաղաքակրթիւն մեծ տեղութեանց բարձրութեան հաս-
» նելու համար:

«Աստի առանց խորութեան ազդի կամ կրօնի, Պետու-
» թեան խորհրդէն Անդամները նոյնպէս և խոսքովութեան
» բոլոր միւս Պաշտօնատարները կ'յորդորեմ սրտազին որ
» ինքզինքնին մի և նոյն հայրենեաց զաւակները և մի և նոյն
» կառավարութեան անդամները համաձայնով այն սկզբնայ
» ողջոյն համամտ զոր հիմն ձեւ յայտնի լինէր աշխատին մի-
» աբան երկրին օդին և բարեբաւութեան համար, և մին-
» չե մեր յաջորդ տարեկան ժողովը՝ կ'ուզեմ որ նորանոր մի-
» րանորոշումներ շարունակուին իրանալ և կարելի եղածին
» չափ յատկապիւնութիւններ ձեռք բերուի: Ներքնապէս
» համապատասխան ըլլալով որ երկրի մը մէջ լինէր արդարութիւնը
» աղէկ կարգադրուած և օրէնքները աղէկ գիտուած չ'ը-
» լան անհաստատուն իրաւունքը կատարելապէս ապահո-
» վուած չ'ընար ըլլալ, ուստի մասնաւորաբար և յատկա-
» պէս պատուէր տուած եմ որ ժամանակին պահանջմանց
» համաձայն մեր սուրբ օրինաց տրամադրութիւնները յատուկ
» դատարարի մը մէջ ամփոփուին, դատարաններու վերակալ-
» մութիւնը և բարեկարգութիւնը ընդհանր, և խոսքովութեան
» ամեն օրէնքները ճշդիւ և հաւասարաբարութեամբ դործա-
» դրուելու համար անխնայ ջանադիր ըլլան:

«Աւելցնուցէս, անցեալ տարի մի և նոյն առթիւ ձեռք խո-
» տածին համաձայն, կ'իմապիւրիմ որ հասարակաց հայրենի-
» քին երջանկութեան, բարեբաւութեան և փառաց հա-
» մար ամեն մէկը իր բոլոր ջանքը նուիրէ»:

Գ Ա Ղ Ղ Ս

Ընտրութեանց մօտեցած ժամանակ ժողովրդային յուզում-
ները խորատ և սպառնական կերպարանք մը կ'առնուն: Հա-
տարակապական ողին ժամանակ առ ժամանակ սրտերու
մէջ միայն չ'ընթացող պարփակիլ իր դէմքը կ'ընդունէ, միա-
քերը կ'արթնան, իր գլխաւորներու հրաւեր կ'ընդունայ, և ա-
մեն վտանգներու դիմադրած նոյն խոյն կ'համարձակի հրա-
պարակին և փողոցներուն վրայ ՚ի ժայռ Աշտու: Արտաբլով,
ամենայն արհաւիրք, ունեցող քաղաքներ լինեն, ամենայն հրաւեր և
ամենայն սպառնալիք ըլլալ, և Նաբօլէոնի որակն մէջ՝ արմա-
տայած ամենէն երկիւղելի մտածումն լինէր զարնել և զանի
իր վայրենական անդորրութեան մէջ կրկին վրդովել: Այս
տուրք է որ Գաղղիային որ և իցէ կառավարութեան մը
տակ զգո՞հ եղած է մինչև հիմա, շարժումը այնչափ շատ
կ'սիրէ՝ որ սկզբունքէ իսկ երբեքն ի շարժի, գէպքերու ան-
դորրութեան և անդործութեան մէջ յեղափոխութիւնը իրեն
զբօսում մը դարձած է, միօրինակութիւնը չ'սիրէր, և վտ-
անքութեան համար երբեքն պէտք եղածէն շատ աւելի իր
զոհէ: Ամերիկայի սուրբ չնոյն կրնար վտանգիլ եթէ շա-
րունակ պիտի սիրէ զայն, և երբ չ'սիրէ՝ իր ասեղութեան
զոհ կ'ընէ երբեքն չէ թէ միայն կառավարութիւնը հասար
նոյն իսկ կառավարողը, հետեւաբար տառնող աւերելու չ'ը-
նար բարեկարգել, և ինչ որ կ'ընդհանրէ՝ անողական չ'ը-
նար զայն: Արշապ որ Գաղղիային գծուար կառավարող աւ-
դերէ մին է՝ սակայն այս գծուարութիւնը որչափ իր բնաւ-
ութեան նոյնչափ լինէր կառավարութեան կերպին և բն-
ութեան արդիւնքն է: Երբ ժողովուրդ մը որ ազատութեան
համը դրուէ և անհաստատուն իրաւանց յարգուելուն արժէքը
և կարեւորութիւնը կ'ըզայ չ'ընդ պարտապա մը որ այս երկու-
քէն զրկուած ըլլալուն չափ զայն լինէր միմեծութեան տայ
իրեն: Այս զայն լինէր կառավարութեան ընթացքէն ներքին-
լով անոր սրտին մէջ՝ իր դիւրաբար բնաւորութեան կը
նպաստէ և նոր կայծ մը գուր կ'հանէ՝ արդէն միտքով տակ
ծածկուած մաղուքէն: Ան ատեն այս կայծը մարիւր հա-
մար կառավարութիւնը խտուրթիւնը ձեռք կ'առնու, աս-
կայն այս խտուրթիւնը շատ անգամ յուսացածին հակա-
ռակը կ'արտադրէ, խտուրթիւնը շատ անգամ կ'հանէ կայ-
ծը փոխանակ մարիւր, խտուրթիւնը շատ անգամ կ'ը-
ցառէ կայծը փոխանակ կրկին միտքով տակ ծածկելու:
խտուրթիւնը շատ անգամ ինք կ'այլի կայծին շատ մօտեցած
ըլլալուն համար, և ան ատեն հետեւանքը աւերում է, վի-
ճակը անիշխմանութիւն, և ասպարէութիւնը կ'ընդունայ ամեն
կարգի մէջէ: Չ'կայ երկիր մը որ ասոր փորձաւորութիւնը
այնչափ շատ աւած ըլլայ որչափ Գաղղիայ, նոյնպէս չ'կայ

երկիր մը որ այնչափ գէպքերու խառնուրդէն և երբեքն ա-
րեան մէջէ միջնակներ ծնի որչափ Գաղղիայ, անոր ապահով
ճակատադիրը որչափ անձնութիւն սակաւ միշտ փոփոխու-
թեան կ'ընդունուած մանաւանդ դատաւարաւած ըլլալը
աւելի հասանալիս է:

Իր դրժնով ասորը խորագիր մը, ՚ի սկզբուն կառավարու-
թեան անվտանգ հրատարակիլ մը, և շատ անգամ իր միջնա-
կին և տարածողին մէջ դեռ աննշան դրադէտ մը՝ կառավա-
րութիւնը իրեն թշնամի կ'ընէ, և ասով փոխանակ անոր ա-
նունը շնջելու անհաստատութիւն կու տայ, փառքը կ'աւելցնէ
և անոր գրուածներու ամեն մէկ տողին կարեւորութիւն և
արժէք կ'ընդունուէ: Այս պայտէս մէկէն ՚ի մէկ անգամ
կ'ըլլայ առաջին թշնամի կառավարութեան, աննշան երեւ-
լի և նշանաւոր մէկը, և իր միջնակին մէջ առանձնապա-
սալովը՝ ժողովրդային իրաւանց և ազատութեան ջերմ
պաշտպանը և բարեբաւը կ'առնուի: Այս թշնամին ան ա-
տենքաններ կ'ընէ, քանիքն չէն հրապարակի, և կառա-
վարութիւնը կ'ստիպուի ան ատեն մամուլի և ազատութեան
դէմ մարտիլ և իր քայլերու առջև կ'ընդունուի, գծուար-
թիւններ և արդիւնքներ յարուցանել, իր ոյժը և արդիւնք-
թիւնը հեռուցելու կ'արարանան ժողովրդեան վրայ, հետե-
ւաբար այս ամենու արդիւնքը կ'ըլլայ մէկ կողմէ ժողովր-
դեան համակրութիւնը և միւս կողմէ իր անդորրութիւնը
կորուսել: Այսպէս ըլլաւ Գաղղիայ ինչպէս ուրիշներու
նոյնպէս և Բօշֆօրի, Բօշֆօրի որ Գիւլթէի խմբակներէ
մին, այնպիսի համբաւ մը և ժողովրդայնութիւն մը տուաւ
ճորճիւ կառավարութեան որ իր գրուածները ամեն սկը-
սան հետաքրքրութեամբ կ'արդարուի, և դատաւարաւոր-
թիւնը ամեն տեղ անոր անունը հռչակեց: Չ'կար ըսողի մը
Գաղղիայ մէջ որ Բօշֆօրի Լաֆլէթէի չափ բազմութիւն
թիւնը ունենար, և միւս կողմէ Բօշֆօրի նիւթական շահը
նոյնպէս և ապահովեցաւ: Անցեալ ամենու փոխարէն ինչ շա-
հեցաւ կառավարութիւնը: Գիւլթէի մէջ դեռ անվտանգ Բօշ-
ֆօրի Լաֆլէթէի մէջ փոխակար և Գրանայի գուր Նաբօ-
լէոնի գլխաւոր և իսկ իրմ թշնամին եղաւ: Եւ միթէ անոր
բաղադրութիւնը աւելի վտանգաւոր չ'է քան ներկայութիւ-
նը Գաղղիայ մէջ Նաբօլէոնի նկատմամբ:

Ահա ասիկա հեռագրին հաղորդած լուրերը:
Բարեկ, 44 Մայիս. Սօրպոնի թաղին մէջ երեկ ժողո-
վրդային անխառնակ տեղի ունեցաւ: Այցից հասարակա-
պետութիւն, կեցցէ Բօշֆօր! աղաղակներ հնչեցան:
Պարագլուխները Մաքսիմիլիան Երկրորդ (հասարակապետա-
կան երկր) վերջապէս ոստիկանութեան հետ կուսց բռնու-
ցան:

Հատ մը քաղաքային պաշտօնականներ վերադարձան:
45 Մայիս. Ոստիկանութեան Գահերէցը երկուտան
թուականով վճիռ մը հանեց որով հասարակաց ճանքուն
վրայ, նոյնպէս ընտրական գումարումներ տեղի ունեցաւ
հար անոր մօտերը կամ բոլորովը մարդ հասարակը կ'ար-
դէր: Նոյն իրիկունը Գաբիէ Լաֆլէթէի մէջ և Պալլար-
ներու վրայ նոր ամբողջումներ, և Թուրքիայի պարտին
տուջ և շփոթութիւններ տեղի ունեցաւ: անոր պարտին
վանդակապաւաններ խորտակուեցան:
Գաղղիայ Պարսպային վիճակը 206 միլիոն ֆրանքի սուս-
ւելութիւն մը կ'ընկերէ:

46 Մայիս. Երեկ իրիկուն ժողովրդային խումբեր մնչու-
քաղաքին քանի մը թաղերուն մէջ շրջալով խոռոչացող աղա-
ղակներ գումարին: Հետեւեալ խօսքերը լուսեցան,

Ի վայր Նոյսը!
Ի վայր ոստիկանութիւնը!
Այցից հասարակապետութիւն! Այցից Բօշֆօր!

Ոստիկանութեան ցրուելու համար սուսած հրամանին վր-
այ այս խումբերը անոր հետ կուսց բռնուեցան, ինչպէս
արդէն երեք օր առաջ արինահեղ կուս մը տեղի ունեցած
էր միջերկին: Բաղնիքի գործակալներ վերադարձան:

Ալեքս, 45 Մայիս:
Նոյսը այսօր խորհրդարանի նիստերը դրոշմ ատենաբա-
նութիւն մ'ընելով որով մէջ ժողովով ընդունուած նոր օ-
րէնքներուն վրայ խօսեցաւ, աւելի շատ երկրին պաշտպա-
նութեան նկատմամբ յօրինուած օրէնքին վրայ որ, բո-
ւոյսեր, խաղաղութիւնը հաստատուն պահելու դրաւական
մ'է. — Միւս կառավարութեանց հետ տեղութեան յարա-
բերութիւնները կարեւորական են. — Իսկ զանապա մի-
ճակին գաղով՝ Նոյսը Ահա Գաղղիայի վրայ լինէր ինչ
ատենէն տեղի աղէկ ճանքուն մը մէջ մանկելով աւերութեան
փորձին և ժողովրդեան զարգացման աւելի նպաստաւոր մի-
ջայնքեր պիտի հայցնային:

Գործան, 46 Մայիս:
Նոր խորհրդարանը կազմուեցաւ և կ'արդիւնայ հետեւեալ
պաշտօնականներէ. — Պ. Մէնտարէս, նախագահ խորհրդին
արտաքին գործոց պաշտօնատան. — Պ. Գիլլարդ, ներքին
գործոց պաշտօնատան. — Պ. Մուրիլլէ, կրթութեան
թիւն. — Պ. Վորլէն, հասարակային շինարար. — Պ.
Մարկիս, կրթութեան:

Նոր խորհրդարանի յատկապիւն (programme) բովան-
դակութիւն է բարեկարգութեան հաստատուն պահպանելը

որ անհատական ազատութեան երաշխաւորութիւն մ'է,
զանապա պարտաւորութեանց գործադրուելը, և հրաւեր
իրաւանց, համբերութեան և միաբանութեան:

Նոր հրդարանի գումարումը երկարաձգուեցաւ: Պէնտէ-
կոտի լուսնունդն պատճառաւ:

Լճուրա, 46 Մայիս:

Պ. Գարուէլ, կառավարութեան պատերազմի ատենա-
դպիրը, կ'իմացնէ թէ հաստատու մէջ լինող վրայ իր սր-
անցներու համար ձեռք առնուած կարգադրութիւնները կա-
ռավարութիւնը ամենին միայ չ'ունի չափաւորել:

Պէնտէկոտի երկաթուղեաց ինդիքը կարգադրուեցաւ համար
որոշուած յանձնաժողովը կազմուեցաւ:

Սպանիայ ազգային ժողովը մէջ հասարակապետութիւնը
հրապարակելու համար եղած առաջարկութիւնը խիստ մե-
ծադոյն մասէ մը մեծուեցաւ:

Գործան երեւան ելաւ Պարսկաստանի մէջ:
Պատրիկ, 46 Մայիս:

Ազգային ժողովը երկու առաջարկութիւններ մեծեց, ո-
րոյ առաջինն էր թէ ընտրուելիք Թագաւորը ծննդեանը
Սպանիայի ըլլայ, և երկրորդը թէ Թագաւորը ժողովրդեան
քուէով ընտրուի:

Բարեկ, 47 Մայիս:

Երեկ ընտրական գումարում մը ետք նոր ամբողջումներ
տեղի ունեցան Սօրպոնի թաղին մէջ, որոնք Մաքսիմիլիան
Երկրորդի և Նեպոլէոնի հետ հասարակապետութիւն! կ'արտային:

Հաղարի չափ մարդիկ պէ-պէս հաղած դէպ ՚ի Պա-
թիլ ուղղուելով ոստիկանութեան կողմէ ցրուեցան:

Ոստիկանութեան Գահերէցին հասարակած մէկ ազգա-
բարութեան վրայ թէ այս տեսակ խոռոթութիւնները անպա-
տիժ չ'սիրի մնան քաղաքը սկսաւ հանդարտել:

Արեւմտեղիւ, 47 Մայիս:

Գարձ. Փոխարքայն այս առաւօտ ժամը 6ին մեկնեցաւ
Ալեքսանդրի համար բազմակի ուղի կ'ընկնէր: Նոյն Գար-
րութիւնը հեռուցելու հարանա, Ալեքս, Պէրլին և Բա-
րիլ հանդիպելով Յուսիս 22ին Լճուրա պիտի հանի: Ա-
լեքս և Պէրլին երկուքով Օ-Պոն պիտ'անցնին ջուրերը
մանկելու համար: Օգոստոսի սկիզբին Պոլսի կ'ապաստի, և
Ալեքսանդրի սկիզբին Նիկիտոս պիտի մնայ: Գաղղիայ
Վայրերը հին ընդունելու որ նոյն ժամանակները ճանաչող պի-
տի երեւ Նեպոլէոնի կ'ընկնէ:

Մէհմէտ Թէֆիկը փաշա ժառանգական իշխանը սոյն
բաղադրութեան միջոցին ինտամպարութեան պաշտօնը պիտի
կատարէ Էրիֆ փաշայի օգնելով: Այս ինտամպարութեան
անօրէնութիւնը մեծ գոհակալութիւն պատճառած է:

Բարեկ, 47 Մայիս, իրիկուն:

Երեկ և այսօր կատարեալ անդորրութիւն կ'սիրէ մնչու-
քաղաքի մէջ:

Այս իրիկուն, որ ընտրական գումարումներ վերջին օրն է՝
բազմակի գումարումներ տեղի ունեցան:

Բարեկ, 48 Մայիս:

Ժողովրդային ցոյցերը երեկ շարունակուեցան, և այսօր
նորէն կրկնուելու նշաններ կ'ընկնին: Ի վայր Վայրը! Նեպոլէ-
ոնի հետ հասարակապետութիւն! մի և նոյն խոռոչացող աղաղակներ
նորէն կ'ընկնէ: Հաւորչի որ յուզում մեծ սակայն և
այնպէս կառավարութիւնը անհաստատ չ'ընկնէ: Այս պա-
րագանքուն մէջ մինչև հիմա իր բրածը քանի մը ձեռքակա-
լութիւններ կ'ընեն:

Սոյն խոռոթութեանց դրոշմ տուրները վերջին ժողովր-
դային գումարումներ մէջ իրենց վրայ խօսելու ուրիշ առաւ-
տանաւորանները եղած ըլլալ կ'ընդունին: Ընտրութեանց
դրոշմը կատարեալ բարեկարգութեամբ կ'անանուին չորս
բաժնիներէ զատ:

Մայիս ազգայիններէ կ'անդիկայուն որ Նիկիտոսի մէջ օ-
տար տեղութեանց դատական իշխանութիւնը չափաւորելու
համար Ալեքս. Գաղար փաշայի ջանքերը Բարիլի մէջ ար-
դիւնաւորելով կարող եղած է իր պաշտօնին վերաբերեալ
մեծ յաջողութիւն մը ձեռք ձգել: Բ. Գաղար իրեն մօտ
զանաւոր օտար տեղութեանց ներկայացող ցինգերու երկար շ-
ջակի մ'ուղղած է սոյն նիւթին նկատմամբ:

Ալեքսի մէջ վերադարձան գումարու քաղաքի կ'ըն-
տանակուի: Երթմուղի ֆրեյկով որ Սոյն նախահան-
գաւէն կու գար ընդ հրամանատարութեամբ Մէհմէտ պէյի
երկու հազարի չափ զինուոր ցրանք հանցի Բաղդադի մէջ:
Նոյնպէս Նիկիտոս շոգենաւ 2,400 զինուոր և Մէհմէտ
Ձաֆէր շոգենաւ 700 զինուոր ստացած են Վոստանդու-
սիլիս և Ալեքսի:

Վհատանութիւն Մոնթանիլի գուրը Բրիլի և
Մէրմանի նաւակները գրած ըլլալ ինդիքով որ ամեն կի-
պիւ աշխատին զինուոր իր միակ հետամուտ Սպանիական
զահին ընտրելի ընել տայ, և Սպանիայ զարգացման և բա-
րեկարգութեան նպաստաւոր և օգտակար խոստումներ կ'ը-
նեն: Արտիկ թէ Մէրման բոլորովին արանայի է Մոն-
թանիլի գուրը յատկապէս անոր նստեցնելու կ'աշխատի:
Վնդիկ խորհրդարանին մէջ տար վիճարկութիւն

ներ տեղի ունեցան Բոլորի քաղաքացիական նկատմամբ և Ուղե-
ցին որ օրինաւորապէս զանի իր պաշտօնին անկարող և ան-
արժան հրատարակելով ասիէ ետեւ որ և է պաշտօնի մը
զանի չկարողեն Թէ և Անդրիոյ օրէնքը այս աստիճան
խառնութիւն չկարողեն, և առաջին անգամն է որ խոր-
հրդարանին մէջ պայտիսի առաջարկութիւն մը կ'ըլլայ, սա-
կայն ողինքը այնչափ տարրած և սրտմտութիւնը այնչափ
մեծ էր Բաղադրականին դէմ որ եթէ ինք անձամբ իր
հրատարականը չտար թերեւս պայտիսի խառնութիւն մը
պարզէր խորհրդարանի որոշմանց մէջ:

Այս խառնութիւնները թերեւս փոխանակ Պ. Օ՛Ստրիկա-
նի վնասելով սակայն այն մէջ աւելի ճանաչող մը բանան իրեն
բարձրագոյն պաշտօններու:

— Միւրա Մուհամեդ Զիւսէյին խան, Բ. Գրան մօտ
Պարսից Զահին արտաքին կարգի ինքնատար գեապանը Մա-
լիս 12ին Թէհէրանէ մեկնեցաւ Պօլսը համար: Գեապանը
կատարեալ արտօնութիւն ստացած է իր կառավարութիւնէ-
քաղաք - Պարսկական սահմանադրութիւն խնդիրը կարգադրե-
լու:

Կ. ՊՕԼԻՍ

Ապրիլի 12ին հրամանաւ Պետութեան Խորհրդոյ Մու-
լին Սատուլլահ պէյը նոյն Խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ:

Պետութեան Խորհրդոյ առաջին կարգի Մուալլիմներէն
Թէֆլիք պէյին և Սոյիս պէյին Սանիէ Միւթեմալիի աս-
տիճան շնորհուեցաւ:

Նոյն Խորհրդոյ երկրորդ կարգի Մուալլիմներէն Սոյիս
պէյ, Պուհար Էֆենտի և Հապիկ պէյ Սանիէի երկրորդ
աստիճան ստացան:

Նոյն Խորհրդոյ առաջին կարգի Միւթեմալիներէն Պէհմէթ
պէյը Մուալլին անուանեցաւ:

Նոյն Խորհրդոյ երկրորդական կարգի Միւթեմալիներէն
Սատուլլ պէյին, Յովհաննէս Էֆենտիին և Մուսթաֆա պէ-
յին Սոյիսի աստիճան տրուեցաւ:

Բիւզան փաշան Համիտի և Բաշիտ փաշան Տիւրքի կա-
ռավարչ անուանեցան:

Խնայութեան անտէրին անօրէն Միւթեմալիներէն Սա-
նիէի երկրորդ աստիճան շնորհուեցաւ:

— Անգալ հիւշարար Ք. Գուրը տեղի ունեցած Նա-
խարարաց մեծ խորհուրդի մը մէջ Վսեմ. Տալու թ փաշայի
ներկայութեամբ երկաթուղեայ շինութեան ծրարիւրը հաւանու-
թեան արժանի գաղտնիքով վեհափառ Սուլթանին վսեմ-
բացման ներկայեցաւ բարձր. Այն փաշայի ձեռքով:

Լա թիւրքի լրացրին գրածին նայելով երկուսից Պաշ-
տօնեան երկաթուղեայ յատկացած գումարին վճարումը
գնանքին համար ծանր ըլլալը պատճառ բերելով, Հոգած
ըլլալ Տալուս փաշայի ծրարին հաւանութիւն տալ. սա-
կայն այս դիմադրութիւնն ալ վերջուած կ'երևի, և արդարեւ
առանց ծախքի օգտակար արդիւնքներ ձեռք բերելը որչափ
որ ամենու փախաբերի և տեղութեան մը գնանքն աւելի
նպատաւար է, ասկայն Տաճկաստանի պայտիսի օգտակար և
նպատաւար ձեռնարկութեանց համար անաւարակցա կառա-
վարութիւնը հարկէ և սերմանէ որպէս զի հնձէ: Պաշտօնէ-
ից ժողովը այս բանին լիովին համոզուած յուսովի է որ
Ապրիլի հաւանութիւնը Հայտի ուշանց այն ծրարիւր վա-
ւեր սցինը որ Տաճկաստանի ամենէ երեւելի ձեռնարկութիւն
ներէ մին բուրաւ արժանի է:

— Մայիս 14ին սկսեալ Տաճկաստանի մէջ եղած հեռա-
դրական հաղորդակցութեանց համար նոր սակագին (թարի-
ֆա) մը պիտի հաստատուէր, որով թէ գինները զգալի վի-
ջում մը և թէ ամեն մէկ վիլայէթի համար միօրինակ գին
մը պիտի վճարուէր:

— Ըստ արական նաւարկութեան համար նաւապետներ
պատրաստելու նպատակաւ կ'ըստի թէ վսեմ. Հօսթար փա-
շան վարժարան մը բացած է Լիւնան Օտտար յի մօտ, ուր
արդէն տասնէհինգ չափ երիտասարդ նաւապետներ աշու-
կերտ դրուած են:

ՀԵԼԼԵՆԱՅԻ ՀՊԵՏԼԻՈՒԹԵԼՆ ԽԵԳԻՐԸ

Բարձր. Մեծ-Խալիֆայի և Յոնատանի գեապան Պ.
Բանկապին համաձայնեցան,

Թէ Հելլենայի հպատակ ճանաչուին այն ամեն Օսմանեան
հպատակները որոնք Յոնատանի երկաթուղի օրինաց պահան-
ջածին չափ ժամանակ կ'ընցած ըլլան Հելլենայի հպատակ
համարուելու համար, և և պայտիսի անձանց հպատակութեան
խնդիրը քննելու համար խառն յանձնաժողովներ պիտի կազ-
մուին Ատտանդուպօլսոյ և գաւառաց մէջ:

Գեապանական յարաբերութեանց խնդիրէն ետք Օսմանե-
ան հպատակութեան վերադարձով Հելլենայոց խնդիրը
զեւ. վերջացած չ'երևի:

— Վիլիսի աստատմութեան միջոցին Հելլենական լրա-
դրաց Տաճկաստան մտնելը արգիւրուած և այս արգիւրը մին-
չե. հիմա դորձողուած ըլլալով Բ. Գուրը ասիէ ետեւ կը
վերցնէ այն սրտմտութեամբ որ կառավարութեան դէմ ընդմա-
կան յօդուածներ պարունակող թերթերը, նոյն իսկ անգամ

մը միայն արգիւրուած թերթը, կարող չ'սխալուին այնուհե-
տե Տաճկաստան մտնելը: Այս թերթերը քննելու պաշտօնը
յանձնուեցաւ ոստիկանութեան Պաշտօնէին առաջին թարգ-
ման Սիւսանթէլու Էֆենտիին:

ՋՈՒՐԻ ՆՈՒՆԱՌՈՒԹԻՒՆ ԲԵՐԸՅԻ ՄԷՋ

Բէքայի և Վարաթայի մէջ ջուրի նուազութիւնը ինչպէս
արդէն գուշակուած էր՝ սկսաւ աստիճանի կերպով զգացուիլ:
Սրճարաններու մէջէ ստիկանական շաբէթէի գործածութիւն-
նը վերցնելու և Վարաթայի ստիկանութիւնը վերահաստատելու:
Վրտուի թէ կառավարութիւնը Արքունի նաւարանէն քանի
մը շողեհուտեր յատկացուցած ըլլալը որպէս զի Կոստիտարէն
կամուրիշ ջուր գնուած անդին նուազութիւն եղած կաղ-
մերու պէտքը լեցնեն:

Յուսովի է, ինչպէս և անհրաժեշտ է, որ Բէքայի վրայ
կախուած ջուրի նուազութեան այս սպառնալիքը բարձրովին
անհետեւ համար կառավարութիւնը մէկ և մէկը ան-
գամին համար անմիջական անօրէնութիւն մ'ընէ: Արդէն
խօսք մը կար որ Վարաթայի կարգադրութեւ, ճանաչանքը ուղ-
ղելու և ունի դիւրին և օգտակար միջոցներ հաստատելու
տրամադիր է կառավարութիւնը, և թէ այն կարգադրու-
թիւնը, որ ըստ ինքեան մեծ կարեւորութիւն ունի Բէքայի,
պիտի յանձնուէր Բարդի Արքունի գաղափարն աշակերտ ճար-
տարապետ Գալուստ Էֆենտիի Մարտիտան, որով իր պաշ-
տօնին մէջ ունեցած տաղանդը և մեծ յաջողութիւնը ստա-
ցած փառասփոփ կայանաւոր և վսեմ. Տալուս փաշայի
գործող մէջ յոյս տուած համարութեան կ'երևին:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

ԳԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգային վարչութիւնը մանաւոր և անուղղակի կերպի-
տեղեկութիւն առնելով թէ Ստեյլի Նիկողոս Երկրորդին
իրեւ կաթողիկոս սարգիստարապէս երկու կաթողիկոս ձեռ-
նադրելու համարձակել է և Ս. Միւսին օրհնելու կ'պատ-
րաստուի երեք, հեռադիր քաղած է պաշտօնապէս տեղե-
կութիւն առնելու և ըստ այնմ արժան եղածը անօրինակ
համար:

2 Մայիս 1869, ի Պատրիարքարանի Հայոց Ա. Պօլսի:
Ազգային վարչութեան ծանուցումն կ'երևի թէ կամ այն
է որ Հայոց ազգը կրօնական իշխանութիւն մը չ'ունի, և
կամ եթէ ունի՝ անոր է:

ՄԱՍՈՆԱԿԱՆ

Լօնդոնի Ազատ-Մասօնական մեծ ժողովարանին մէջ,
որ հոյակապ շէնքերէ մին է, փառասփոփ և շքեղ հանդէս
մը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան բազմաթիւ Մասօն
Լօնդոն, Գուրը, Ամենբոյ, և նոյն ուխտին վերաբե-
րող բարձրաստիճան և ազգայնաւոր անձերու, նոյնպէս և
երկու խորհրդարաններու մէջ գնաւոր անգանց մեծազոյն
մասին, որոնք Մասօն են:

Սոյն գիշեր միայն Վ. Մի. աստիճան ունեցողները արտօ-
նութիւն տալով էին ներկայ գտնուիլ: Որչափ որ բազմու-
թիւնը անթիւ տարին ահապէս սրահը կարող եղած է
խնայ հանգիստ և զեւրի կերպով զանազ ամփոփել:

Այս հանգիստ էր Զիւթէնի կոնքը բոլոր իր բարձր
տիտղանքով քանակելիքներով անգամին համար Անգլիա-
կան ժողովարաններու ընդհանուր Մ. Պ. Վ. վերջապէս
յուրաքանչեւ և ի գահաձայնութիւն ամեն Մասօններու և
ի յառաջագիւնութիւն Ազատ-Մասօնութեան:

Զիւթէնի կոնքը ամեն ընտիր ձեռքերու, մեծ տաղանդի
և Մասօնութեան պահանջած պայմաններու տէր, այս
քանակելիքներով տարին է որ պայտիսի բարձր և փառասփոփ
պաշտօնի մը համար կ'ընտրուի անդրհաստ:

Յաջորդ թերթով կ'ստատարանք հետաքրքրական տեղե-
կութիւն մը սակ Ազատ-Մասօնութեան մէջ գնաւոր երեւե-
րի անձանց ոմանց անունները ծանօթացնելով մեր ընթերցո-
ղաց:

— Մուստաֆա Գալուս փաշան որ անցեալ տարի Խնիս
ո՛Րօրին Գաղղիական ժողովարանին մէջ «մանապէս» էր
Ա. Պօլսոյ Անգլիական Պալլէր ժողովարանին մէջ անցեալ
հիւշարարի գիշեր Վ. Մի. աստիճանը բարձրացաւ:

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Բուսնի երկաթուղին շինութեան համար Վսեմ. Տա-
լուս փաշայի բրած կարգադրութիւնները որչափ որ դժուա-
րութիւններ տալու չ'են պատ ամենայնիւ Տաճկաստանի
ունեցած անհրաժեշտ պէտքը կատարել տեղի չ'էր ուր
համար Սուլթանին հաւանութիւնը տալու:

Սուլթանին հաւանութեան յանձնուած ծրարիւրը այս է,

Ձեռնարկութիւնը յանձնուած է Պիշոֆէյի և տը Հիւր-
չի տան:

Այս երկաթուղին կ'ընդհանրէ Վիսադ գիծէ մը որ Ա.
Պօլսէն մեկնելով Սալ պիտի հասնի Պօսնիսի անցնելով,
և երեք ճիւղեր, որոց մին Պոլսի կ'աւելի և Վարնայի և միւս
երկուքը Խնուի և Սէլանիկի վրայէ պիտի անցնին:

Սիւս - Օթլիքիէն և Լօնդոն անուն երկաթուղեայ ըն-
կերութիւնը այս մեծ ձեռնարկութեան բաժնեկից ըլլալով
Օսմանեան երկաթուղին տարբեր բաժնեկից գործածու-
թիւնը ձեռնարկութեան սկիզբէն ինք վարձու. կ'ընէ, բուն
ընկերութեան տարին ութ հազար ֆրանք երաշխաւորելով
ամեն մէկ ընթացիկի համար (հաշար մէթրո):

Ասիէ գետ վերջիչեայ երկաթուղեայ ընկերութիւնը իր
վրայ կ'առնու գործածութեան համար պէտք եղած բոլոր
շարժուն կարասիքը և նիւթերը ինք մատակարարել:

Օսմանեան կառավարութիւնը ձեռնարկութիւնը յաջողե-
լու բանելու սկսելէ ետք՝ բուն ընկերութեան 14,000 ֆրանք
կու տայ տարին ամեն մէկ ընթացիկի համար:

Աստի բուն ընկերութիւնը, այսինքն աւելու ընկեր հետ
պայմանագրող ընկերութիւնը, Օսմանեան կառավարութեան
վճարելիք տարին 14,000 և Հարաւային-Աստիական ըն-
կերութեան վճարելիք 8,000 ֆրանքով իր գրանցուելը
պիտի կազմէ:

Օգոստոսի 10 Սուլթանը սոյն սրտմտութեամբ ստորագրելէ
անմիջապէս ետք շինութեան գործերը պիտի սկսին:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Տարիէ տարի Բուսաստանէ Անգլիոյ համար բեռնաու-
րուած յորենի քանակութիւնը կ'աւելնայ: Այս տարի Փե-
տրարի մէջ 470,000 Անգլիական լիւրայի արժողութեամբ
ցարեն մտաւ Անգլիոյ մէջ Ռուսիայէ գալով: 1861 տարին
Փետրարի մէջ բեռնաուրուածը միայն 269,000 Անգլիա-
կան լիւրայի հասած էր:

Եթէ Տաճկաստան նոյնպէս աւելի խնամք տանի երկրա-
գործութեան, հազարապէս թեւեւ և մշակելու դիւրու-
թիւնը հաստատուին, աւելեւը չափաւորուին և երկրա-
գործները քաջալերուին՝ տարակցա չ'կայ թէ աւելութեան
գնանքն նոյնպէս և բովանդակ երկրին մեծ և զգալի օգու-
տներ կ'ընան ստացուիլ: Քանի որ աւելութեան գիւտար դեա-
ղանքներ մին այս եղած է, և քանի որ Օգոստոսի 10 Սուլ-
թանը երկրին յառաջագիւնութեան և զարգացման նպատակ
որ և է օգտակար միջոց գործադրելու արամալով էր պայտի-
սի յառաջագիւնութիւն մը տեսնելու յոյսը իրական կերպա-
րանք մը կ'ստացայ:

Տեղութիւն մը չ'ընար հարաւանալ երբ երկիրը հա-
րուտ չէ կամ բերելով և կամ արհեստավ, և ժողովուրդ մը
չ'ընար բարեբաստի ըլլալ երբ իր տեղութիւնը հարուտ
չէ, և քանի որ երկրին մշակութեան և արհեստներու մէջ
զարգացած ըլլան է պատճառ այս երկուքն բարեբաստու-
թեան արտ ուրեմն և Տաճկաստան և ևս բարեբաստի
կ'ըլլայ այս երկու ամենաբարեւոր միջոցները գործադրելով:
Եթե երկրորդին համար դժուարութեանց հանդիպի, ինչ-
պէս որ անուրանալի է, ասկայն առաջնոյ համար ամեն
գիւտութիւն ունի քանի որ երկիրը առատ, հողը բարեբեր և
ամեն տեսակ բերք գիւտութեամբ և թերեւս աւելի ընտրու-
թեամբ կարող է յաւաք բերել:

Ճանաչանքու շինութիւնը և երկաթուղեայ հաստատուի-
լը անուրանալի կերպով կ'նպաստեն երկրի մը փառասփոփ
նութեան նոյնպէս և աւելութեան գնանքն, եթէ ներքին
բարեկարգութիւնները և խնամքը չ'ըլլայուին և տաղանդա-
ւոր ու անխնայ պաշտօնեացի իրենց նախկին պաշտօնին
մէջ խղճի մտքը և աշարքութեամբ յարաւոր յարաւորութեան
ստանները բուսար են և իր ձեռնարկած միջոցները յաւա-
քական: Տաճկաստանի համար փոփոխութիւն մը կ'ընան-
րենք և այս փոփոխութիւնը բաւազոյն վիճակի մը փոխա-
դրուիլ է: Մեզ համար յառաջագիւնութիւնը և զարգացումը
երաշխաւորուած են Ապրիլի ընտիր սկզբներով և բարձր
տաղանդով, անանց կ'ապաստեն և ամեն իրաւունք ունին
թերեւ և քանի որ Օգոստոսի 10 Սուլթանը այս իրաւուն-
քը կ'հաստատէ, երկրին անհրաժեշտ պէտքը կ'ընան, և
քաղաքակրթական ազգայն ստանձանին համեմատ. գովելի փա-
նաքը և վստահութիւնը կ'անուցանէ իր արդարական արին
մէջ կառավարութեան ամեն տեսակ պաշտօնեացի ծանր պա-
տասխանատուութեան մը տակ ինքեւ պիտ'ըլլան թէ աւե-
րութեան և թէ մարդկութեան տույն, և եթէ իրենց Վեհա-
պետին մարդասէր գիտաւորութիւններէ օգուտ չ'ընան և
անոր ընտիր ու մարդկութեան և երկրին նպատակար և օգ-
տակար սկզբները և խոստումները գործադրելու գնա-
նալիքն: Մենք վստահութեամբ կ'սպասենք որ Օգոստոսի 10
Սուլթանը Ապրիլի Ազգայն Տաճկաստանի յառաջագիւնութեան
այս նոր թուականին հիմնադրել և իր բանիբոյն ու անխնայ
պաշտօնեաները անոր խորհրդական անգամները անուանելու
երջանակութիւնը ունենանք, և մեր սրտային բարեկամութե-
թիւնները կ'ընենք այս անկախութիւնին իրանալու համար:

— Վրտուի թէ Պրուսայի Առաւելարիւր Մուստաֆայէն
Պրուսա երկաթուղի մը շինել տալ առաջարկել է Բ. Գրան:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԱՆ